

แนวทางการพัฒนาเกษตรกรในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Developing Farmers in the Organic Farming Community Enterprise Group with a Folk Way in Phetchaburi Province.

ดุสิต อธิณวัฒน์, วิลาวรรณ เชื้อบุญ, สุพจน์ กลิ่นพ่วง*

สาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปทุมธานี 12120

Dusit Athinuwat, Wilawan Chuaboon, Supoj Klinpuang*

Department of Agricultural Technology Y Faculty of Science and Technology, Thammasat University,

Pathum Thani 12120

Received 2 March 2023; Received in revised 15 August 2023; Accepted 4 September 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และทักษะของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองในจังหวัดเพชรบุรี มีกลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มอย่างง่ายที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านที่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 168 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ควรนำประเด็นปัญหาที่สัมภาษณ์เกษตรกรได้มาวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนา ไม่ใช่ให้นำนโยบายมาใส่เป็นแนวทางแก้ปัญหา

1. เกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ส่วนมากเป็นผู้หญิงที่มีอายุเฉลี่ย 50 ปี และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีพื้นที่การทำเกษตรเฉลี่ย 4.24 ไร่ต่อคน
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรมีเหตุผลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และเมื่อมารวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพให้กับตนเองและกลุ่มที่ประสบสถานะเดียวกันได้ มีแนวทางและทางออกให้กลุ่มเกษตรกรได้ มีการดำเนินงานโดยการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้เกิดประเด็นในการกำหนดการบริหารจัดการกลุ่มและการวางแผนหรือ

*ผู้รับผิดชอบบทความ: j775434@gmail.com

กำหนดนโยบายให้เกิดทิศทางการทำงานเดียวกันในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผนการผลิตที่ดี ทุกกลุ่มมีตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์บนบรรจุภัณฑ์ มีการบริหารการเงินและการตลาด และมีเจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอเข้ามาสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน

3. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ในจังหวัดเพชรบุรี มีอยู่ 3 ประเด็น คือ 1.การเพิ่มพื้นที่การผลิตและเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการเพิ่มรายได้และสัดส่วนการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการยกระดับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้การพัฒนากลุ่มเกษตรกรรายย่อย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อขับเคลื่อนให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน และนำข้อจำกัดที่พบของของวิจัยมาหาทางออกร่วมกันและบูรณาการร่วมโดยใช้พื้นที่วิสาหกิจชุมชนและเป้าหมายร่วม

คำสำคัญ: เกษตรอินทรีย์; วิถีพื้นบ้าน; กลุ่มเกษตรกร; การพัฒนา; รายได้

ABSTRACT

Research study guidelines for the development of local organic farming community enterprises to increase income in Phetchaburi Province. It is a quantitative research study. The objective is to study the knowledge and skills of local organic farming groups. That will lead to the development of organic farming with certified standards in Phetchaburi Province. The samples for this study comprised 168 individuals. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The study primarily analyzed data related to general information and opinions concerning the operations of local organic farming groups in Phetchaburi Province.

The main study's key finding was summarized as follows.

Farmers, community enterprises, organic farming, local way of life in Phetchaburi Province have a way of life that is not different. Most organic farmers are knowledgeable people, understanding of organic farming and proficiency in the production process. They learn from occupations and various learning sources and are interested and very active in the production and consumption of organic products.

Opinions about the operation of organic farming groups in Phetchaburi Province found that the establishment of farmers' groups was a reason to increase family income. When coming together as an organic farming group, they will be able to solve problems and develop careers for themselves and those in the same situation. There are guidelines and solutions for agricultural groups. They are operated through consultation meetings to create solutions for determining group management and planning, as well as setting policies in order to achieve the same direction of work in all aspects, namely good production planning. Every group has the product's logo on the packaging, financial management, marketing, and the support of district agricultural officials for the local organic farming community enterprise group.

Organic farming with local ways and increasing income for smallholder groups has three main issues: increasing production areas, increasing the number of farmers practicing organic farming, including increasing income and market share of organic products. Raising the level of local organic farming groups, recommendations from this research for the development of smallholder groups requires cooperation from government agencies to drive farmers to practice organic farming sustainably.

Keywords: Organic farming; Folk way; Farmer groups; Development; Income

1. บทนำ

การส่งเสริมเกษตรกรการทำเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการตามพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับสังคมในแต่ละพื้นที่ มีการพัฒนาไปสู่การแลกเปลี่ยนการรวมกลุ่ม การช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชนให้เข้มแข็งแล้วพัฒนาสู่การตลาดภายนอก เน้นการส่งเสริมเกษตรกรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมั่นคง ระดับประเทศและต่างประเทศ (มูลนิธิชัยพัฒนา.2550) ด้วยนโยบายรัฐบาล มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตทางการเกษตร การแก้ไขปัญหาหระยะยาว เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีนโยบายลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมีในทางการเกษตร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาส่งเสริมการผลิตให้ได้รับมาตรฐานสินค้าปลอดภัยและสินค้าเกษตรอินทรีย์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2563)

การรวมกลุ่มของเกษตรกรเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้ร่วมกลุ่มทำเกษตรที่มุ่งเน้นการลดการใช้สารเคมี โดยการสร้างกติกาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้เกิดทำเกษตรที่ปลอดภัย ในจังหวัดเพชรบุรี จึงมีกลุ่มเกษตรกรที่มีการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกระบวนการการทำเกษตรโดยใช้ทรัพยากรชุมชนมาขับเคลื่อนเพื่อชุมชน โดยมีการผลิตเป็นสินค้าทางการเกษตร การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบ

กิจการ เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชนทั้ง 8 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรี (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548) แต่ นโยบายเกษตรอินทรีย์ของรัฐทั้งกระบวนการผลิตและการตลาดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการเกษตรของเกษตรกรให้เป็นการเกษตรระบบอินทรีย์เพื่อให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรายย่อยมีทัศนคติที่แตกต่างกับปัจจุบันพื้นฐานของเกษตรกร และชุมชนที่เกษตรกรอยู่ การยอมรับการทำเกษตรระบบอินทรีย์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของเกษตรกรจากการทำระบบปกติเป็นระบบเกษตรอินทรีย์จึงไม่ประสบความสำเร็จและเป็นเรื่องที่ซับซ้อน (วนิชย์ ไชยแสง, 2564)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความรู้และทักษะของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้และทักษะของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองในจังหวัดเพชรบุรี

1.2 การตั้งสมมติฐาน

1.2.1 เกษตรกรในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านที่มี เพศ อายุ ระดับ สถานภาพ และ

พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์ มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการทำเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านแตกต่างกัน

1.2.2 เกษตรกรในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์และการจัดตั้งกลุ่มดำเนินงานของกลุ่มแตกต่างกัน

1.2.3 เกษตรกรในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน มีการดำเนินงานของกลุ่มใน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานแตกต่างกัน

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทราบข้อมูลความรู้ ความเข้าใจและทักษะของเกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาไปสู่การทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองในจังหวัดเพชรบุรี

1.3.2 เกิดแนวทางในการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกรในกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านวัตถุประสงค์และการจัดตั้งกลุ่ม ด้านการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน และเพิ่มรายได้กลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี

1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านจังหวัดเพชรบุรี 8 กลุ่ม 8 อำเภอ จำนวน 292 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563)

2. อุปกรณ์และวิธีการ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 292 ราย (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563)

1. อำเภอเมืองเพชรบุรี วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงตำบลช่องสะแก
2. อำเภอบ้านลาด วิสาหกิจชุมชน ศูนย์ข้าวตำบลไร่มะขาม
3. อำเภอบ้านแหลม ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านดอนผิงแดด
4. อำเภอท่ายาง วิสาหกิจชุมชนสุดยอดเกษตรอินทรีย์
5. อำเภอเขาย้อย วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกร บ้านหนองประตู
6. อำเภอหนองหญ้าปล้อง วิสาหกิจชุมชนสามเรือนกรีน
7. อำเภอชะอำ สหกรณ์นิคมชะอำ
8. อำเภอแก่งกระจาน วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ ห้วยแม่เพรียง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 168 ราย โดยมีเทคนิคและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับกระบวนการวิจัย จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครอซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Krejcie & Morgan, 1970: 608) และใช้การแบ่งสมาชิกแต่ละกลุ่มด้วยค่าเฉลี่ย เพื่อได้กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน เท่ากับกลุ่มละ 21 คน โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการตรวจสอบรายการ (check list) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพ พื้นที่การทำเกษตรเฉลี่ยต่อไร่/คน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี ที่ประกอบด้วย 2 ด้านได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านวัตถุประสงค์และการจัดตั้งกลุ่ม (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ด้านที่ 2-7 คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานของกลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านและเพิ่มรายได้กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับศึกษาไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทั้งภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index) และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถาม ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถี

พื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี ที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้จากการทดลองใช้ไปคำนวณหาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา ตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient)

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 168 ชุด/คน

2. ตรวจสอบข้อมูลเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของรายละเอียดในการตอบ แบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการตรวจสอบรายการ (check list) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพ พื้นที่การทำเกษตรเฉลี่ยต่อไร่/คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี ที่ประกอบด้วย 2 ด้านได้แก่

ด้านที่ 1 ด้านวัตถุประสงค์และการจัดตั้งกลุ่ม (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ด้านที่ 2-7 คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานของ

กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ และแจกแจงความถี่ของความคิดเห็นที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยกำหนดประเด็นความคิดเห็นตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 ของ

คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เป็นแนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี จำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้เป็น 3 ประเด็น คือ การเพิ่มพื้นที่และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ การเพิ่มสัดส่วนการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการยกระดับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2565)

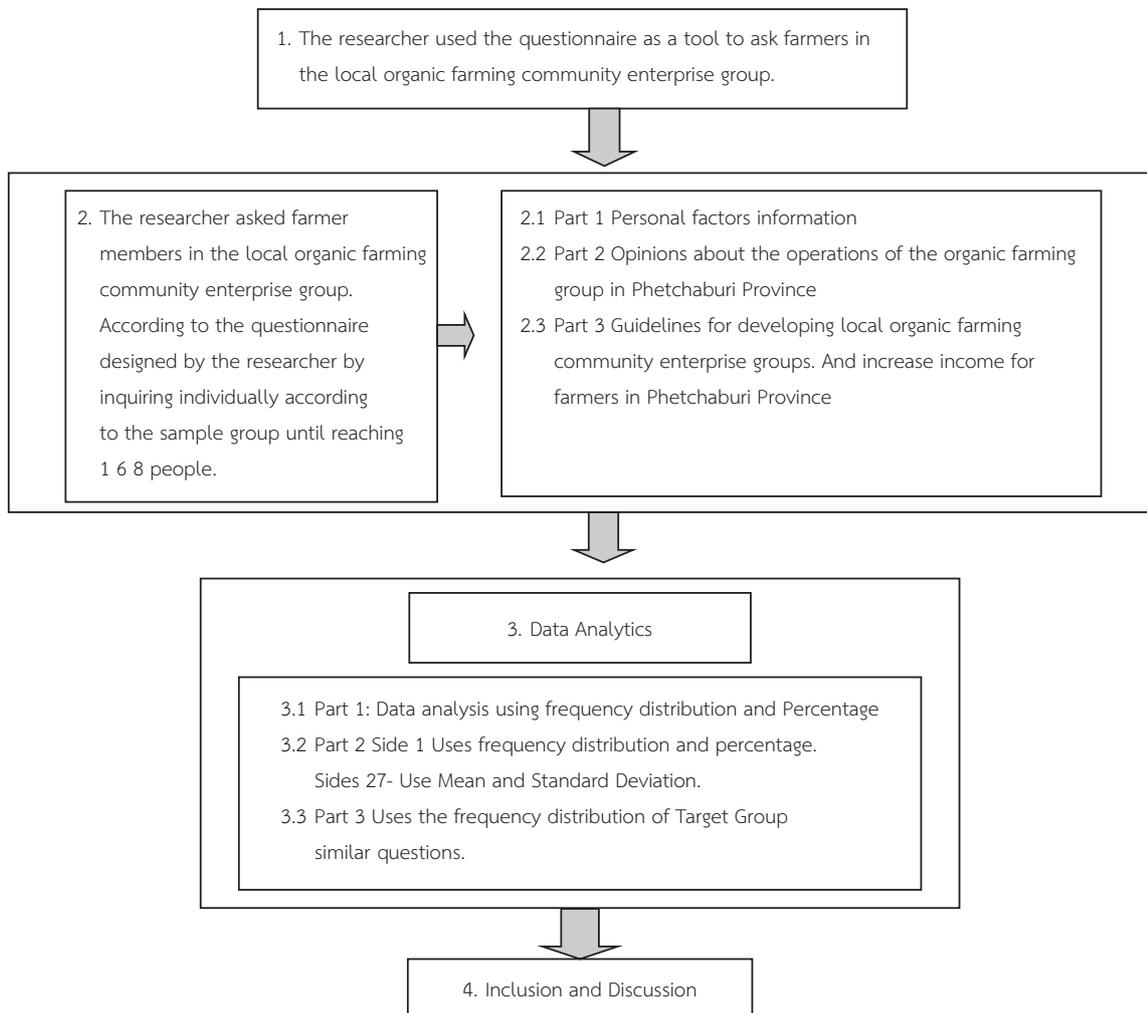

Figure 1 Flowchart process research

2.6 กรอบการสังเคราะห์งานวิจัย

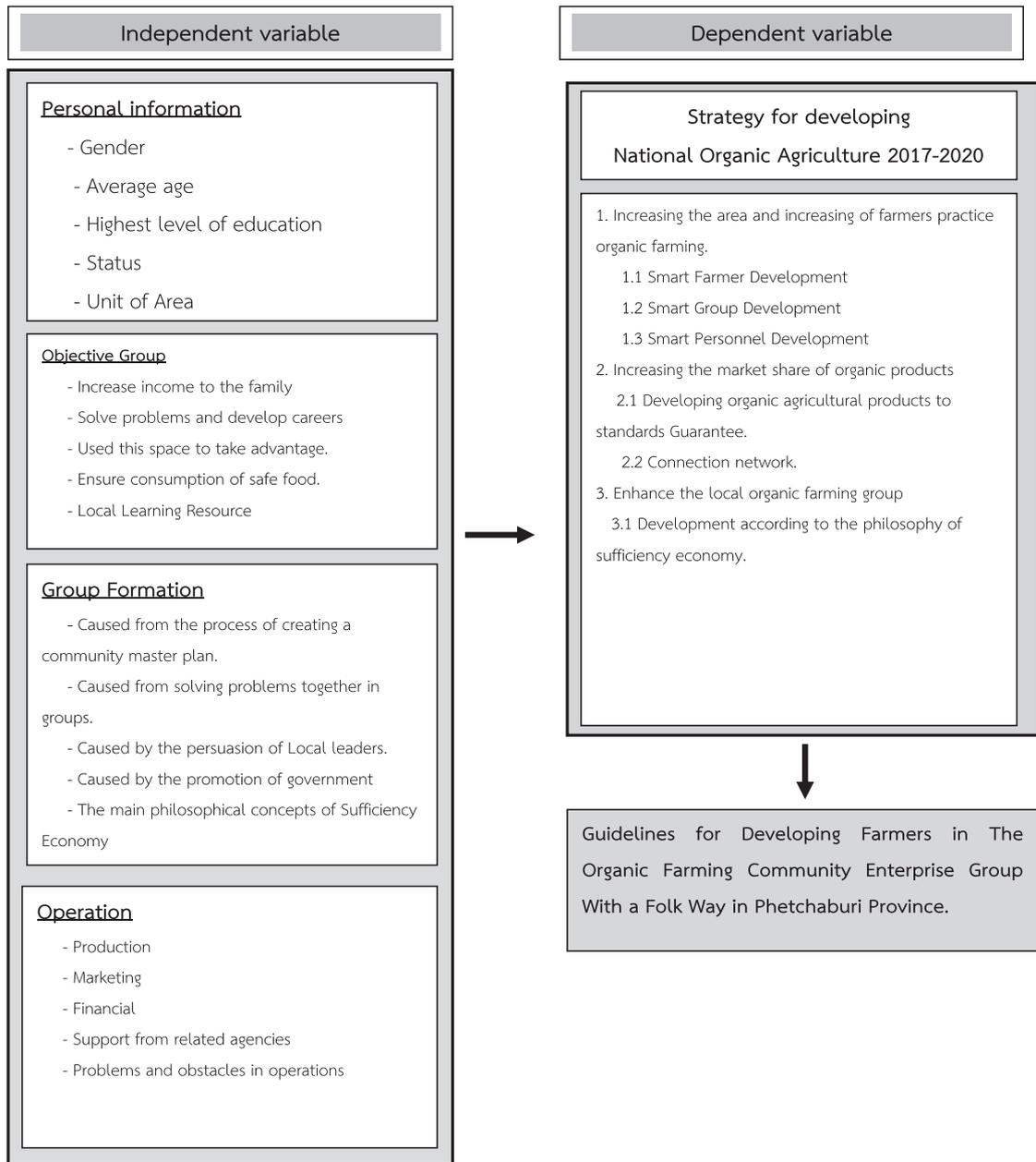

Figure 2 Conceptual framework

3. ผลการวิจัยและการวิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน และเพิ่มรายได้เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความรู้และทักษะของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์แบบมีมาตรฐานรับรองในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 168 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้โดยการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 49.10 มีอายุเฉลี่ย 50 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 70.40 และพื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 4.24 ไร่/คน ทำให้เห็นว่าข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่สมรสแล้ว และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่ในการทำเกษตรอินทรีย์โดยเฉลี่ย 4.24 ไร่ต่อคน ซึ่งให้เห็นว่าทั้งสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยที่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์นั้นจะเป็นกลุ่มประชาชนที่มีประสบการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ เพราะส่วนใหญ่มาอายุเฉลี่ย 50 ปี มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และทำเกษตรด้วยประสบการณ์ผสมผสานกับหลักการเบื้องต้นของระดับ

การศึกษาที่มี การทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรจะช่วยให้มีโอกาสในการสร้างผลผลิตและด้านอื่นๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ไจอารีย์ เรื่องแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัย ที่ว่าสถานะองค์ความรู้และความต้องการ เกษตรกรมีความรู้และความชำนาญในกระบวนการผลิต เนื่องจากผ่านการเรียนรู้จากการประกอบอาชีพและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนมีความสนใจและตื่นตัวในการผลิตและบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างมาก

3.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน พบว่า

3.2.1 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม

ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 74.60 รองลงมาคือ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกิจกรรม จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 และอื่นๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรี ส่วนมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และการจัดตั้งกลุ่มดำเนินงานเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว รองลงมาคือเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพ และเพื่อรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งให้เห็นว่า เกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรแบบอินทรีย์สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวได้และเมื่อมารวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพให้กับตนเองและกลุ่มที่ประสบสถานะเดียวกันได้ มีแนวทางและทางออกให้กลุ่มเกษตรกรได้ กล่าวคือ ในการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนส่วนมากจะสนับสนุนในรูปแบบกลุ่มมากกว่าเกษตรกรรายเดียวหรือการทำเกษตรแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ ไจอารีย์ (2561: บทคัดย่อ) เรื่องแนวทางการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เพื่อ

สร้างความมั่นคงด้านอาหารปลอดภัย ที่ว่าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย สามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารถนา ยศสุขและพงศกร กาวิชัยและเจษฎามิ่งฉาย, 2560 แนวทางการพัฒนานโยบายเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของรัฐบาลไทย ที่มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ที่จะนำไปปฏิบัติในอนาคตที่เหมาะสมหากด้วยการสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยนจากเกษตรเคมีสู่เกษตรอินทรีย์ให้เกิดพลังการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน ทั้งระดับบุคคล องค์กร และภาคี

3.2.2 เหตุผลการจัดตั้งกลุ่ม

พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 รองลงมาคือ เกิดจากการชักชวนของผู้นำชุมชน จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 และอื่นๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าความคิดเห็นของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขเหมือนกัน จึงเป็นเหตุผลให้เกิดการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อให้เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม รองลงมาคือ เกิดจากการชักชวนของผู้นำชุมชน เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน และเกิดจากแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการร่วมแนวทางของชุมชนต้องมีปัญหากระทบกับกลุ่มและตนเอง ทั้งเรื่องรายได้ การบริหารจัดการรายเดียวจะแก้ไขไม่ได้ จึงจะทำให้เกิดกระบวนการคิด หรือระดมสมองร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ ใจอารีย์ (2561: บทคัดย่อ) ที่ว่าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย สามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับชุมชนได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามจะเป็นแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอนาคตให้กลุ่มมีความเข้มแข็งซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวจิ เขียวลือ (2560: บทคัดย่อ) หากได้รับการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง ใช้กระบวนการคิดในการการทำเกษตรรูปแบบใหม่ๆ และเกษตรกรต้องมีการวางแผนโดยใช้ข้อมูลเดิมที่มีและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่ออุดช่องว่างให้กับกลุ่ม ในการขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้

3.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน

พบว่า มีการดำเนินงานในประเด็นมีการกำหนดการบริหารจัดการกลุ่มและแบ่งหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 1.34) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการในระดับมากที่สุด จำนวนเท่ากับคือ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 การดำเนินงานในประเด็นมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.36) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการในระดับมากที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 การดำเนินงานในประเด็นมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.46) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการในระดับมากที่สุด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 การดำเนินงานในประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดนโยบาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 1.28) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการดำเนินการในระดับมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 การดำเนินงานในประเด็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.29) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการดำเนินการในระดับมากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 การดำเนินงานในประเด็นมีการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.13) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการ

ดำเนินการในระดับมาก จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 ทำให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรี นั้นกลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดการบริหารจัดการกลุ่ม และแบ่งหน้าที่ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ มีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายอยู่ในระดับมากเท่ากัน แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของภาคเกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรี ที่มีแนวทางร่วมกันในการยกระดับอาชีพเกษตรกรรายย่อย เป็นแบบรวมกลุ่มเพื่อช่วยกันคิด ช่วยกันผลิต ช่วยกันจำหน่าย นอกจากนี้การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้เกษตรกรได้รับความสำคัญจากกลุ่มอย่างเท่าเทียม ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพ และภูมิใจในขีดความสามารถของตน รวมถึงผู้นำกลุ่มจึงมีแนวทางนำสิ่งใหม่มาต่อยอด มีนวัตกรรมมาพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม ได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรววี เคหะสุวรรณ, ศศิธร จุ้ยนาม, ประเวทย์ ใจพั้น และสุกัญญา ใจพั้น (2561: บทคัดย่อ) ที่ว่าปัจจัยความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบ PGS มากที่สุด เกิดจากการมีกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็ง มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตร่วมกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมถึงปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มอย่างเคร่งครัด และเกิดรูปธรรมมากขึ้นในการขับเคลื่อนการทำเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง

3.2.4 ช่องทางการสื่อสารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน

พบว่า ส่วนใหญ่ใช้การประชุมร่วมกันเพื่อแจ้งข่าวสารมากที่สุด จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 รองลงมาคือช่องทางผ่านแอปพลิเคชัน Line group จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 และใช้โทรศัพท์มือถือ จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าช่องทางการสื่อสารระหว่างกลุ่มเกษตรกรใน

กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางประชุมร่วมกัน เพื่อแจ้งข่าวสาร รองลงมาใช้ช่องทาง Line Group และใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งให้เห็นว่าเทคโนโลยีมีความทันสมัยเข้าถึงได้ง่าย เกษตรกรส่วนมากก็สามารถเข้าถึงระบบการสื่อสารได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดการติดต่อได้ง่ายขึ้น ทำให้ระบบการบริหารจัดการโครงการกลุ่มสะดวก เกษตรกรหรือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรสามารถได้รับข่าวสารได้รวดเร็ว และบ่อยครั้งขึ้น ไม่ลดข้อผิดพลาดในการส่งสารและรับสาร ทำให้การนัดพบประชุมแบบพบหน้ากันได้สะดวกและครบถ้วนทุกคน การประชุมแบบพบหน้ากันทำให้สามารถแลกเปลี่ยนพูดคุยความคิดเห็นได้ครบประเด็นทั้งเรื่อง กระบวนการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลิต การตลาด และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังเกิดการซักถามข้อสงสัยได้มากกว่าช่องทางอื่น และได้ปรึกษาหารือให้เกิดทิศทางการดำเนินการกลุ่มร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชัย ศรีนรินทร์ (2561: บทคัดย่อ) ที่ว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการกระจายข้อมูลข่าวสารในโลกยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดย การเกษตรเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพึ่งพาสื่อเหล่านั้นการวิจัยนี้จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น

3.2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ด้านการผลิต

พบว่า มีการบริหารการผลิตและการวางแผนการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 มีรูปแบบการผลิตแบบแยกกันผลิตมากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 52.70 มีแรงงานในการผลิตแบบครัวเรือนเป็นหลักมากที่สุด จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 71.60 มีแหล่งแรงงานที่ใช้ในการผลิตภายในชุมชนมากที่สุด จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 97 มีการจัดหาวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตโดยการหารวมกันเป็นกลุ่มมากที่สุด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 60.11 มีตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์บนบรรจุภัณฑ์ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 68.45 มีการควบคุมการ

ผลิตให้สินค้ามีคุณภาพดีอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 36.31 มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการผลิต อยู่ในระดับมาก มากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 55.95 และมีการหาความรู้ใหม่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตอยู่ในระดับมาก มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 70.24 ทำให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ในด้านการผลิตนั้น ส่วนมากมีการบริหารการผลิตและการวางแผนการผลิตการทำเกษตรผสมผสานที่ชัดเจน เนื่องจากการทำเกษตรผสมผสานมีกระบวนการที่หลากหลาย คือ การทำดิน การทำแปลงปลูก การปลูก การกำจัดวัชพืช การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยวผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ว่า ผลผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นั้นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตั้งแต่วิธีการโดยใช้ปัจจัยการผลิต วิธีการดูแลรักษา วิธีการป้องกันการปนเปื้อนจากสภาพแวดล้อม ซึ่งรวมถึงแหล่งผลิตแบบเคมีที่อยู่บริเวณข้างเคียง ตลอดไปถึงวิธีการเก็บเกี่ยวผลิตผล คัดแยก ทำความสะอาด เก็บรักษาผลิตผล การบรรจุขาย ภาชนะบรรจุ ฉลากกำกับ และการจัดการระหว่างขนส่ง และการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์พบว่า มีรูปแบบการแยกกันผลิต เนื่องจากมีแรงงานในการผลิตเป็นรูปแบบในครัวเรือน ฉะนั้นจึงมีกระบวนการการแยกกันจัดหาอุปกรณ์และปัจจัยในการผลิตเกษตรผสมผสาน และด้วยเหตุผลของโครงการกลุ่มที่มีการแบ่งหน้าที่การทำงานกันที่ชัดเจน

ในส่วนของตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์บนบรรจุภัณฑ์ส่วนมากมีการทำตราผลิตภัณฑ์ขึ้น ชี้ให้เห็นว่าการมีตราผลิตภัณฑ์จะทำให้ผู้สนใจในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มรู้จักมากขึ้น จดจำได้ง่ายขึ้นเกิดความน่าเชื่อถือ หรือผู้บริโภคจดจำและกลับมาซื้อผลิตภัณฑ์นั้นอีกครั้งในโอกาสหน้า เพื่อให้เกิดการทำเกษตรในรูปแบบใหม่ สร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคมากขึ้น เกษตรกรส่วนมากใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำเกษตรทำ

เกิดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย สร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคสินค้ามากขึ้น และเพิ่มช่องทางการตลาดเกษตรผสมผสาน การทำเกษตรของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยจะทำให้ลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานเกษตรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางได้ และเกิดรูปแบบการทำเกษตรที่ประหยัดเวลาของเกษตรกรได้ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ในการทำเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินีนุช ครูเหมือง แสนเสริมและคณะ (2564: บทคัดย่อ) มีวัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเพื่อทราบข้อมูลข่าวสาร โดยเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ คือ ได้รับข่าวสารที่ทันสมัยทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการเชื่อมโยงเครือข่ายได้ และที่สำคัญยังช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรมีคุณภาพที่ดีลดปัญหาการเสียหายของผลผลิตในส่วนของพืชผักที่เน่าเสียได้ การใช้เทคโนโลยียังสามารถถนอมและยืดอายุผลผลิตให้มีคุณภาพและสร้างคุณค่าที่หลากหลายให้กับผู้บริโภค

3.2.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ด้านการตลาด

พบว่า มีการบริหารการตลาดและวางแผนการตลาดอยู่ในระดับมาก มากที่สุด จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 60.71 มีการจำหน่ายสินค้าร่วมกันเป็นกลุ่มมากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 มีการใช้ช่องทางการจำหน่ายเองมากที่สุด จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 77.90 มีการกำหนดราคาสินค้าที่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้ามากที่สุด จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 มีการติดตามข้อมูลความต้องการหรือความพึงพอใจของลูกค้าจากการสอบถามปากเปล่ามากที่สุด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 และมีการส่งเสริมการขายโดยการให้ส่วนลดมากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 ทำให้เห็นว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรี

ในด้านการตลาด พบว่า ส่วนมากมีการบริหารการตลาด และการวางแผนการตลาดเนื่องจากมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการตลาด ที่สำคัญผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ได้รับความต้องการจากผู้บริโภคและหน่วยงานที่ต้องการนำไปแปรรูปเพื่อสุขภาพมากขึ้น ฉะนั้นการจำหน่ายไปสู่ตลาดส่วนมากก็ร่วมกันจำหน่ายเป็นกลุ่ม และมีบางกลุ่มมีเกษตรกรจำหน่ายเองเนื่องจากเป็นตัวแทนกลุ่มนำผลผลิตไปจำหน่าย ลักษณะการขายผลผลิตเป็นการขายแบบกำหนดราคาที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เมื่อลูกค้าหรือผู้บริโภคสนใจในผลผลิตหรือซื้อผลผลิต จะมีการติดตามข้อมูลความต้องการหรือความพึงพอใจของลูกค้าในครั้งถัดไป ส่วนมากจะใช้วิธีการสอบถามปากเปล่าด้วยคำถามทั่วไปแบบสุภาพ ลูกค้าบางส่วนที่มีซื้อผลผลิตจากกลุ่มบ่อยครั้งทางกลุ่มจะให้ส่วนลดเพื่อเป็นการจูงใจให้ลูกค้ากลับมาซื้อผลผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรอีกครั้ง หรือซื้อในปริมาณและหลากหลายที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชวาลย์ เผ่าเพ็ง, เพียววี ผ่องสุข, และสุลัดดา พงษ์อุทธา (2563: บทคัดย่อ) ที่ว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจและเต็มใจ จะจ่ายส่วนเพิ่มหากผักกาดขาวปลีสดมีฉลากรับรองว่าปลอดภัยหรือเป็นเกษตรกรอินทรีย์ และให้ความสำคัญมากกับความสดของผัก โดยที่ผู้บริโภคในนครปฐมมีความเต็มใจจะจ่ายต่อผักกาดขาวปลีสด ที่มีฉลาก PGS สูงกว่าผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ชี้ให้เห็นว่า PGS มีโอกาสในตลาดท้องถิ่นมากกว่า ตลาดเมืองซึ่งมีความท้าทายสูงที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภค

3.2.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ด้านการเงิน

พบว่า การบริหารการเงินและวางแผนด้านการเงิน อยู่ในระดับมาก มากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 52.98 มีแหล่งที่มาของเงินทุนของกลุ่มจากระดมทุนจากสมาชิกมากที่สุด จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 68.10 มีรูปแบบการออมของกลุ่มด้วยการถือหุ้นมากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 มีการ

จัดบันทึกบัญชี ทุกคนในกลุ่มมากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 การเปิดเผยข้อมูลบัญชีโดยการประชุมมากที่สุด จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 71 ทำให้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรีในด้านการเงิน ได้มีการบริหารการเงินและวางแผนด้านการเงินส่วนใหญ่กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ มีการจัดการด้านการเงิน โดยทุกกลุ่ม มีตัวแทนกลุ่มทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่การเงินหรือற்றுญิก ในการทำบัญชีและมีการลงทุนในการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มลักษณะของการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายมีสมุดบัญชีกรรมการในการเบิกจ่ายเงินตามระบบวิสาหกิจชุมชน ส่วนแหล่งที่มาของเงินทุนของกลุ่มส่วนใหญ่เกิดจากการระดมทุนจากสมาชิกของกลุ่ม โดยเป็นความร่วมมือและความสมัครใจของสมาชิกที่ยากให้เกิดการพัฒนาต่อยอดและสร้างรายได้ให้กับกลุ่ม เพื่อจะได้สร้างรายได้จากการปันผลที่จะได้รับ รูปแบบของการออมของกลุ่มในแต่ละกลุ่มจะมีการถือหุ้นของสมาชิกส่วนใหญ่ กำหนดราคาหุ้นที่หุ้นละ 10 บาทและมีเงินตั้งต้นในการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับการตกลงของคณะกรรมการแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการดำเนินการที่มีระบบผ่านการจัดบันทึกบัญชีของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีการจัดบันทึกบัญชีด้านการเงินของกลุ่ม และมีเจ้าหน้าที่จากสหกรณ์ผู้ตรวจสอบบัญชีคอยให้คำแนะนำในการทำบัญชี ในกรณีที่มีการรวมกลุ่มเกษตรกร จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามีสนับสนุนให้เกิดทุนทางด้านวิชาการ ด้านการปฏิบัติไปสู่การทำเกษตรที่หลากหลาย หรือการให้คำแนะนำการทำเกษตรที่สามารถพัฒนาและลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ฉะนั้นการเปิดเผยข้อมูลบัญชีส่วนใหญ่ในกลุ่มมีการเปิดเผยข้อมูลด้านบัญชีโดยผ่านการประชุมประจำปีและบางกลุ่มมีการเปิดเผยบัญชีในการประชุมทุกครั้ง จะเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลจำนวนรายรับ-รายจ่ายในบัญชีส่วนใหญ่ใช้ในเวทีประชุมสมาชิกเพื่อจะได้ให้สมาชิกทราบถึงเพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้และสมาชิกสอบถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจได้กับผู้ทำบัญชีกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรายุ หาญตระกูลและคณะ

(2565: บทคัดย่อ) ที่ว่า ศึกษาความพร้อมด้านสวัสดิการทางการเงินและศึกษาเจตคติต่อการจัดสวัสดิการทางการเงินของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ที่อยู่ในเครือข่ายสหกรณ์ที่มีความมุ่งมั่นต่อการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการทางการเงินในอนาคตต่อไป

3.2.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พบว่า มีหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน มากที่สุดจากเกษตรกรอำเภอ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 16.28 และให้การช่วยเหลือที่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านด้านข้อมูลวิชาการมากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 39.51 และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ส่วนใหญ่ไม่มีผลรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์มากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 47.85 ทำให้เห็นว่า การดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จังหวัดเพชรบุรี ในด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เกษตรอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและใกล้ชิดกับเกษตรกรโดยตรง และแผนงานของหน่วยงานเกษตร มุ่งเน้นให้เกษตรกรทำเกษตรกรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยและส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความเข้มแข็งที่จะสามารถดำเนินการกลุ่มให้มีความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา มิ่งฉาย และคณะ (2560: บทคัดย่อ) ที่ว่า การให้เกษตรกรอินทรีย์เป็นนโยบายของรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนทางวิชาการให้เกิดความรู้ความเข้าใจในทิศทางการทำงานเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกร และการช่วยเหลือที่หน่วยงานภาครัฐได้สนับสนุนส่วนใหญ่จะเป็นด้านข้อมูลทางวิชาการด้วยเหตุผลด้านงบประมาณที่มีจำกัด การให้ความรู้ข้อมูลทางด้านวิชาการเป็นการส่งเสริมและกำหนดทิศทางในการทำการเกษตรสามารถวางแผนการปลูกชนิดพืชที่ปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ในส่วนของการบริหารจัดการเรื่องผลผลิตการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชและการทำให้ผลผลิตมี

คุณภาพที่ดีรวมถึงการตลาดและทำให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมากกว่าที่แจกวัสดุอุปกรณ์ อย่ายากก็ตีเพื่อนำไปสู่การได้รับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ซึ่งส่วนใหญ่พี่น้องสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ยังไม่มีมาตรฐานรับรองเนื่องจากยังไม่เข้าใจเรื่องของการรับรองมาตรฐานว่ามีความแตกต่างในเรื่องของรายได้และส่วนหนึ่ง คือ กระบวนการรับรองมาตรฐานมีความยุ่งยากหลายขั้นตอนแตกต่างจากวิถีที่เกษตรกรได้ปฏิบัติอยู่เป็นปกตินิสัย เหมือนโดนบังคับให้ทำตามกติกาไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ ในกระบวนการรับรองในส่วนของการรับรองมีการใช้ระบบต่างๆ อาทิเช่น การรับรองแบบกลุ่มซึ่งสามารถปฏิบัติได้โดยมีกติกาไม่เข้มงวดมากแต่การรับรองโดยบุคคลที่ 3 มีกติกาและระเบียบแบบแผนที่ยุ่งยากมากกว่าและเสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูง ซึ่งเกษตรกรรายย่อยไม่พร้อมในการเสียค่าใช้จ่ายส่วนนี้จึงทำให้สาเหตุของการได้รับรองมาตรฐานของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเพชรบุรียังมีไม่มาก

3.2.9 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1) **ปัญหาด้านงบประมาณ** พบว่า มีปัญหาเรื่องการขาดเงินทุนมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 รองลงมาคือ ต้นทุนการผลิตสูง ราคาจำหน่ายต่ำ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าปัญหาการขาดเงินทุน ที่มีสาเหตุมาจากเกษตรกรมีภาระหนี้สินแบกรับจากการทำเกษตรแบบเดิมที่ใช้เงินในการซื้อสารเคมีมาทำเกษตร พอเปลี่ยนมาทำเกษตรกรอินทรีย์ที่ต้องซื้อปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์ สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักหรืออุปกรณ์ถึงพ่นยาที่ต้องเปลี่ยนใหม่ไม่ใช้ร่วมกัน อาทิเช่น ถังพ่นรวมถึงการทำแนวกันชน ระบบน้ำ บ่อน้ำ ที่ต้องใช้เงินทุนมาช่วยในการดำเนินงานซึ่งมีความจำเป็นต่อการผลิตพืชผักพอสมควร แต่หลังจากมีการทำเป็นระบบเกษตรกรอินทรีย์ชุกจะระยะจะมีต้นทุนที่ถูกลง สอดคล้องกับงาน

วิจัยของลักขมี เมตต์ปราณี (2560: บทคัดย่อ) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พบว่าก่อนเข้าสู่ระบบ PGS ระบบเกษตรเคมีเกษตรกรรมมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 2,584.92 บาทต่อไร่ต่อปีมีรายได้เฉลี่ย 93,675.82 บาทต่อปีหลังเข้าสู่ระบบ PGS เกษตรกรรมมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 1735.88 บาทต่อไร่ต่อปีหรือลดลงเฉลี่ยร้อยละ 32.85 บาทต่อไร่ต่อปีเกษตรกรรมมีรายได้เฉลี่ย 138,211.60 บาทต่อปีหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.54 บาทต่อไร่ต่อปี

2) ปัญหาด้านกระบวนการผลิต พบว่า มีปัญหาเรื่องผลผลิตยังไม่ได้ตามมาตรฐาน/ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดมากที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 รองลงมาคือ ใช้ระยะเวลาในการออกผลผลิตนาน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41 ปริมาณผลผลิตได้ต่ำกว่าที่ตั้งเป้าไว้ และการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน จำนวนเท่ากันคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่ากระบวนการผลิตที่เกษตรกรผู้ทำเกษตรอินทรีย์ ยังผลิตไม่ได้ตามมาตรฐานให้มีคุณภาพ ความต้องการของตลาดและผู้บริโภค เช่น มีลำต้นขนาดเล็ก ใบและผลเป็นรูปพวง มีตำหนิ รูปทรงไม่สวย ทำให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคขาดความสนใจในการซื้อผลผลิต ทำให้ขายผลผลิตไม่ได้ตามราคาที่ตั้งเป้าไว้ และทำให้เกิดกระบวนการผลิตไม่ได้มาตรฐานตามหลักการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งให้เห็นว่ากระบวนการผลิตและการดูแลรักษาให้มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของลูกค้าหรือบริโภค เกษตรกรต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในการผลิตและการบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ฝึกปฏิบัติ เรียนรู้กับผู้ที่ มีประสบการณ์ความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ ด้านงานวิชาการ งานวิจัยต้องหาปัจจัยการผลิตที่จะช่วยเรื่องโรคแมลง และปุ๋ยอินทรีย์ที่ทดแทนสารเคมีให้ได้ผลิตตามเป้าหมาย อาจจะทำให้เกิดความท้อกับเกษตรกรในอนาคตเพราะต้องใช้เวลาในการศึกษา เรียนรู้ และฝึกฝนปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีกให้เกิดความชำนาญ และเชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองพูน กองจินดา (2560: บทคัดย่อ) การยอมรับแนวคิดเกษตรอินทรีย์ในทัศนะ

ของเกษตรกรรายย่อย ในพื้นที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคมบาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีที่ว่า การเกษตรอินทรีย์มีความสลับซับซ้อนมากกว่าเกษตรเคมี เช่น หาซื้อปัจจัยการผลิตยากกว่า ต้องดูแลรักษามากขึ้น และความยุ่งยากในการกำจัดวัชพืช

3) ปัญหาด้านการตลาด พบว่า มีปัญหาเรื่องไม่มีความรู้เรื่องการตลาด/การจำหน่ายมากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 19.12 รองลงมาคือสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ไม่มีที่จำหน่าย ไม่มีผู้ซื้อ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่า การตลาดส่วนใหญ่ของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ไม่ถนัดเรื่องการตลาด ขาดทักษะการองค์ความรู้ในการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรจะไม่ค่อยพูดนำเสนอสินค้า การจัดเตรียมสินค้าให้ดูดี ไม่มีเวลาที่จะไปนั่งขายสินค้าในตลาดชุมชนหรือในตลาดเขตเมือง ส่วนช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรทั้งระบบออนไลน์เกษตรกรยังไม่มีความรู้เรื่องของการใช้ระบบ Social Online รวมไปถึงการคำนวณราคาต้นทุน การคิดความเสียหายของผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา จิตต์สุข (2559: บทคัดย่อ) ที่ว่าแนวทางการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเชียงราย เข้าสู่มาตรฐานอินทรีย์ยังพบปัญหาด้านการตลาดรองรับผลผลิตข้าวอินทรีย์ ที่ยังไม่มีการส่งเสริมการขายอย่างจริงจัง เกิดการแข่งขันกับผู้ค้าหลายคนและขาดช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ทันสมัย

4) ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า มีปัญหาเรื่องไม่มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่มยังไม่เข้มแข็งมากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.24 รองลงมาคือ การขาดความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ และเทคโนโลยีต่างๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82 และสมาชิกไม่มีความพร้อม ไม่มีเวลา อายุมามาก ไม่เห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.41 ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง ทั้งตัวเกษตรกรเองก็ขาดองค์ความรู้ในการทำงานเป็นกลุ่มและการแบ่งหน้าที่ในการ

ทำงานเพราะส่วนใหญ่ เกษตรกรทำงานในลักษณะตัวใครตัวมัน พอเกิดการรวมกลุ่มก็จะมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน และขาดผู้นำทางความคิดในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของกลุ่มได้ สอดคล้องงานวิจัยของ สร้อยสุดา แสงจันทร์ (2560: บทคัดย่อ) ที่ว่าเกษตรกรยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตามหลักวิชาการ เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ในกระบวนการผลิต รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการฟาร์มและกลไกการตลาดเพื่อรองรับผลผลิต

5) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม พบว่า มีปัญหาเรื่องสภาพดินฟ้าอากาศ และปริมาณน้ำมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82 รองลงมาคือสภาพแวดล้อมโดยรอบใช้สารเคมี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 ตามลำดับ ทำให้ว่าเกษตรกรที่ทำเกษตรทั่วไปและเกษตรอินทรีย์จะมีปัญหาเรื่องของดินฟ้าอากาศที่แปรปรวน ไม่สามารถกำหนดหรือวางแผนในการผลิตได้ เพราะปัญหาเรื่องแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำเกษตร เพราะจากหลายพื้นที่มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอในการทำการผลิต ส่งผลให้ผลผลิตไม่เจริญเติบโต เป็นโรคง่าย และมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด การที่สภาพดิน ฟ้า อากาศมีความแปรปรวน ไม่สามารถกักเก็บน้ำในบ่อ หรือสระได้เพียงพอต่อการทำเกษตร รวมไปถึงการทำชลประทานเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เพราะปริมาณน้ำใช้การได้ทางการเกษตรทางหน่วยงานชลประทานจะคาดคะเนการให้น้ำเพื่อการเกษตรตามจำนวนที่พอดีกับปริมาณน้ำที่มีในเขื่อน และระบายสู่พื้นที่เพื่อให้เกษตรกรทำให้เกษตร ซึ่งปริมาณการทำเกษตรของจังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนมากที่ต้องใช้ปริมาณน้ำที่มากเช่นกันต่อประเภทการทำเกษตร ทำให้ได้ปริมาณน้ำใช้เพื่อการทำเกษตรไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา จิตต์สุข (2559: บทคัดย่อ) ที่ว่าปัญหาด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อข้าวอินทรีย์ ได้แก่ ปัญหาภัยธรรมชาติ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว เกษตรกรเจอแมลงลูกเห็บตกหนักทำให้ผลผลิตเสียหายทำให้เกษตรกรจังหวัดเชียงรายได้รับผลกระทบต่อการผลิตข้าวอินทรีย์

3.3 ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนา กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรี

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้านในจังหวัดเพชรบุรีและความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรมีเหตุผลเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และเมื่อมารวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์จะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาอาชีพให้กับตนเองและกลุ่มที่ประสบภาวะเดียวกันได้ มีแนวทางและทางออกให้กลุ่มเกษตรกรได้มีการดำเนินงานโดยการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้เกิดประเด็นในการกำหนดการบริหารจัดการกลุ่มและการวางแผนหรือกำหนดนโยบายให้เกิดทิศทางการทำงานเดียวกันในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผนการผลิตที่ดี ทุกกลุ่มมีตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์บนบรรจุภัณฑ์ มีการบริหารการเงินและการตลาด และมีเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอเข้ามาสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1) การเพิ่มพื้นที่และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการสร้างการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งในลักษณะของตัวเกษตรกร (Smart Farmer) และจำนวนกลุ่มเกษตรกร (Smart Group) รวมไปถึงการสร้างการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ (Smart Personnel) และมีแหล่งเงินแหล่งงบประมาณการแสวงหาทุนสนับสนุนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์

2) การเพิ่มสัดส่วนการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้รับรองมาตรฐานและการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจ ระหว่างผู้ผลิต และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

3) การยกระดับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ภายใต้การดำเนินการภายใต้พื้นฐานปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความสมดุล พอประมาณ มีเหตุมี ผล และภูมิคุ้มกัน สอดคล้องกับภูมิสังคมแต่ละพื้นที่และ วิถีชีวิตดั้งเดิมของเกษตรกรแต่ละราย

3.4 ข้อเสนอแนะ

3.4.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยฉบับนี้หากได้รับความร่วมมือจากหลาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมขับเคลื่อนให้กลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ไปถึงการกำหนด แนวทางร่วมแบบบูรณาการกันจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ผลอย่างเป็นรูปธรรมทั้งระบบ

3.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการรับรู้ เข้าถึง และการ พัฒนาของเกษตรกรรุ่นใหม่สู่การทำเกษตรอินทรีย์พื้นถิ่น เพื่อความยั่งยืน

4. References

- [1] Agricultural Research Development Agency (Public Organization). (2018). *Organic Farming In the Agricultural Land Reform Area*. Agricultural Research Development Agency (Public Organization)
- [2] Chaisaeng,V.and Charoen, C. (2021).Study of added competitive advantage on rubber industry cluster in upper North-Eastern’s Provinces: Thailand Science Research and Innovation (TSRI).
- [3] Chitsok, A. (2016). Guidelines for promoting organic farmers in Chiang Rai to enter the organic farming standard. (Independent Study Master’s thesis. Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai
- [4] Conbach, L. Joseph. (1984). *Essential of Psychology and Education*. New York: Mc-Graw Hill. Department of Agricultural Extension (2005). *Community Enterprise Promotion act be (2005)*, Ministry of Agriculture and Cooperatives. The Secretariat Community Enterprise Promotion Board.
- [5] Hantrakul,C. (2022). The study of readiness in Financial welfare procedure for organic farming of Sansai District Maerim District Maetang District and Sankamphang District, Chiang Mai Province. *Journal of Lampang Rajabhat University*, 11 (1).
- [6] Jai-aree, A. (2016,September-October). Guidelines to promote organic agriculture to food security and safety for community: reflection from the operating sector. *Silpakorn University Journal*, 38(5).
- [7] Khrutmuang Sanserm, S., Tangwiwat, P., Yooprasert, B., Keowan, B., & Rattanacharoern, N. (2021). Information Technology Usage for Economic Crop Production of Farmers. *STOU Journal of Agriculture (Online)*, 3(1), 31-44.
- [8] Kiewlue,N. (2017). Policy Promoting Organic Agriculture in Pha Ngan, Surat Thani. Bangkok: Chulalongkorn University.
- [9] Kongjinda, T. (2017). Crofters acceptance of organic farming in the area of Khom Bang Sub-district Administration Chanthaburi Province. Chanthaburi: Independent Study. M.P.A. (Local Government). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.
- [10] Mingchai, C. (2017). Thai organic farming: Policy context and content analysis.

- Proceedings of 46th Kasetsart University Annual Conference: Education, Humanities and Social Sciences, Economics and Business Administration, Agricultural Extension and Home Economics.
- [11] Mettpranee, L. (2017). Studying on factor achieving (Participatory Guarantee Systems; PGS) Certificate of Organic farmer, Farmers in Thailand, Research and Development for Land Management Division, Land Development Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives
- [12] Paopeng, C. (2019). Consumers' preferences and willingness to pay for the participatory guarantee systems (PGS) label: Final research report. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- [13] Sangchan, S. (2017). Guidelines for increasing productivity of Organic Products (Vegetable) Of Thamsua Community Members in Kaeng Krachan, Phetchaburi Province. Journal of MCU Ubon Review
- [14] Srinorachan, S. (2018). Branding process and online marketing communication for organic farming of smart farmer. Retrieved from: <https://repository.nida.ac.th/handle/662723737/5061>.
- [15] The Chaiphattana Foundation. (2007). *Sufficiency economy and the new theory*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public.
- [16] Yotsuk, P and Kavichai, P. (2018). Problems and Appropriate Approaches to Implementing Organic Agriculture Policy in Thailand. Journal of Community Development and Life Quality. 5, 1 (Jun. 2018), 129-141.